

राज्यात नवीन पोलीस ठाणे निर्माण करण्यासाठी
विचारात घ्यावयाची मार्गदर्शक तत्वे व त्या
अनुषंगाने करावयाच्या कार्यवाहीबाबत

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
क्रमांक. एमआयएस ०२११/प्र क्र २३/पोल-३
दिनांक :- ०४ मे, २०११.

वाचा :- शासन निर्णय गृह विभाग क्रमांक पीआरएस ५३५९/५७- व्ही सचिवालय,
बॉम्बे-३२ दिनांक २३ जानेवारी, १९६०

प्रस्तावना :- राज्यात नवीन पोलीस ठाणे निर्माण करण्यासंदर्भात यापूर्वी गृह विभाग शासन निर्णय दि. २३ जानेवारी, १९६० मधील तरतूदी विचारात घेवून नवीन पोलीस ठाणे निर्माण करणे आवश्यक आहे किंवा कसे याबाबत पोलीस महासंचालक यांचे कडून शासनास अभिप्राय प्राप्त होत असत. तथापि, शासन निर्णय दिनांक २३ जानेवारी, १९६० मध्ये पोलीस ठाण्यातील अधिकारी व कर्मचारी यांची पदनिर्मिती कशी करावी याबाबतचे निकष दिलेले आहेत. नवीन पोलीस ठाणे निर्माण करणे बाबत कोणते निकष असावेत यासाठी सध्या कोणताही शासन निर्णय उपलब्ध नसल्यामुळे ही बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. या संदर्भात दि. २८/३/२०११ रोजी शासनस्तरावर झालेल्या बैठकीत खालील अधिकारी उपस्थित होते.

१	श्री. प्रवीण दीक्षित	प्रधान सचिव (विशेष), गृह विभाग - अध्यक्ष
२	श्री. अ. के. शर्मा	अपर पोलीस महासंचालक (प्रशिक्षण)
३	श्री. के.के. पाटक	अपर पोलीस महासंचालक, (प्रशासन)
४	श्री. विनय कासगावकर	विशेष पोलीस महानिरिक्षक
५	श्री. आनंद मंडया	पोलीस अधीक्षक, राज्य पोलीस नियंत्रण कक्ष
६	डॉ. शशिकांत महावरकर	पोलीस उप आयुक्त, बृहन्मुंबई

शासनाने वेळोवेळी स्थापन केलेल्या अभ्यास समित्यांचे अहवाल त्याच प्रमाणे गृह मंत्रालय, भारत सरकार यांनी परिणामकारक पोलीसिंगसाठी जास्तीत जास्त पोलीस ठाणे निर्माण करण्याबाबत दिलेल्या सूचना याबाबत सविस्तर विचार विनिमय करून नवीन पोलीस ठाणे निर्माण करण्याबाबत पूढील मार्गदर्शक तत्वे असावीत असा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

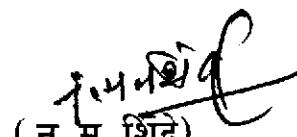
शासन निर्णय :-

नवीन पोलीस ठाणे निर्मितीसाठी खालील बाबींचा विचार करावा.

- १) नवीन तालुके निर्मिती झालेल्या ठिकाणी वेगळे पोलीस ठाणे असावे.
- २) अति महत्वाच्या व संरक्षित व्यक्तींची राहण्याची ठिकाणे.
- ३) शहरीकरण, औद्योगिकरण - मोठ्या प्रमाणात नवीन शहरे बसवणे (S.E. Z.) मोठ्या प्रमाणातील निघासी कॉम्प्लेक्स यांच्या पासून २ कि.मी. परिधात पोलीस ठाणे असावे.
- ४) ज्या ठिकाणी वाहनांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे व त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात वाहतूकीची कोंडी होते, वारंवार अपघात होतात, अश्या ठिकाणी वाहतूक पोलीस चौकी असावी.
- ५) ज्या ठिकाणी मोठ्या प्रमाणात वीज चोरी प्रकरणे आढळतात अशा ठिकाणी स्वतंत्र पोलीस ठाणे असावे
- ६) सामाजिक स्तरावरील गुन्हे, जसे अनुसूचित जाती / अनु. जमाती / मतिमंद / शारीरिक अपंग व महिला यांचे वरील अत्याचारांचे ज्या ठिकाणी वारंवार गुन्हे होतात.
- ७) करेक्शनल ऑफेन्सेस उदा, इग ऑडीकट्स, जुवेनाईल ऑफेन्सेस ज्या भागात वारंवार होतात अशी ठिकाणे.
- ८) शरीरा विरुद्धचे व संपत्ती विषयी पारंपारिक गुन्हे ज्या ठिकाणी मोठ्या प्रमाणात होतात.
- ९) आर्थिक गुन्हे (बँका, आर्थिक संस्थांची ठिकाणे) जिथे वारंवार निदर्शनास येतात.
- १०) सुरक्षेच्या दृष्टीने महत्वाची ठिकाणे जसे शैक्षणिक संस्था, धार्मिक स्थळे, न्यायालये, बस स्थानके, अणु उर्जा प्रकल्प, विद्युत प्रकल्प, मोठी धरणे, खेळाची मोठी स्टेडीयम्स अशा ठिकाणी स्वतंत्र पोलीस ठाणे असावे.
- ११) लोकसंख्येची घनता, विशेष भौगोलिक स्थान, पर्यटन स्थळे अश्या ठिकाणी स्वतंत्र पोलीस ठाणे असावे.
- १२) सायबर गुन्हे जिथे वारंवार घडतात अशी ठिकाणे,
- १३) सरकारी जागेवरील अतिक्रमणे जिथे वारंवार होतात,
- १४) ग्रामीण भागातील दोन पोलीस ठाण्यामधील अंतर सर्वसाधारणे १० कि.मी. पेक्षा जास्त नसावे, शहरी भागात ४ कि.मी. पेक्षा जास्त नसावे.
- १५) मोठी देवस्थाने, प्रार्थना गृहे ज्या ठिकाणी धार्मिक कार्यक्रम उदा. मोठ्या प्रमाणात यात्रा, मेलावे, वारंवार होतात व जमाव नियंत्रणाचे काम करावे लागते अश्या ठिकाणी पोलीस ठाणे असावे.
- १६) बाजारपेठा व आठवडी बाजार ज्या ठिकाणी भरतात अश्या जागी स्वतंत्र पोलीस ठाणे असावे.

सदर शासन निर्णय राज्य शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा
संगणक संकेताक २०११०५०४१७३३५७००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(न. म. शिंदे)
उपसचिव, गृह विभाग
महाराष्ट्र शासन

प्रति,

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई^१
सर्व पोलीस आयुक्त.
सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरिक्षक,
सर्व विभागीय महसुल आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी व पोलीस अधीक्षक.